

Adviescollege —
toetsing regeldruk

Jaarverslag 2024

Adviescollege toetsing regeldruk

Den Haag, april 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Beeld 2024	4
2. Advisering voorgenomen wet- en regelgeving	5
3. Advisering bestaande wet- en regelgeving	10
4. Advisering aan de Staten-Generaal	11
5. Internationaal	12
6. Opvolging ATR-adviezen	15
Bijlagen	20

Voorwoord

Vanuit allerlei kanten staat de positie van Europa en Nederland in de wereld onder druk. Ook op het gebied van de concurrentiepositie. Mario Draghi – voormalig president van de Europese Centrale Bank – presenteerde in 2024 zijn visie op de toekomst van Europa. Een van zijn conclusies: Europa moet flink aan de slag om zijn welvaart ook in de toekomst zeker te stellen.

Vermindering van de regeldruk en de verbetering van de uitvoering van beleid zijn essentieel voor een gezonde toekomst van Europa. De nieuwe Europese Commissie (2024-2029) heeft daarom het verminderen van regeldruk als kerntaak binnen het vijfjarige mandaat opgenomen.

Ook het kabinet heeft goede wet- en regelgeving en het voorkomen van onnodige regeldruk hoog op de agenda gezet. Niet alleen om het bedrijfsleven en de economie te versterken, maar ook omdat complexiteit en stapeling van regelgeving door steeds meer mensen en bedrijven als problematisch wordt ervaren.

Terugkijkend naar 2024 blijkt er veel ruimte voor verbetering. Met 45% aan negatieve ATR-adviezen is er weliswaar een daling van het aantal negatieve adviezen opgetreden ten opzichte van 2023, maar het percentage is nog steeds veel te hoog om tevreden te zijn over de kwaliteit van (de onderbouwing van) wet- en regelgeving. Voor een land met een sterke concurrentiepositie, een innovatieve economie en een land dat al jarenlang werkt aan het bestrijden van onnodige regeldruk moet de lat aanzienlijk hoger liggen. Helaas zien wij nog te vaak een overheid die bij incidenten naar het medicijn van extra regels en verplichtingen grijpt, terwijl bijvoorbeeld het handhaven van bestaande regels een mogelijk betere oplossing biedt. Ook bij Europese regelgeving komt het nog te vaak voor dat Nederland kiest voor een implementatie met onnodige extra regelgeving en bijbehorende kosten. Wij zijn als Nederland onvoldoende in staat om in een vroegtijdig stadium in de Brusselse vergaderzalen onnodige regeldruk in Europa en Nederland te voorkomen. Het kabinet onderkent dit en wil met het uitbrengen van het “Actieprogramma Minder Druk met Regels” de concurrentiekracht van Nederland verbeteren.

Hiertoe wil het kabinet ons van meet af aan betrekken bij de totstandkoming van nieuwe regelgeving. Verder krijgen wij een adviesrol bij nieuwe voorstellen van Europese regels. Die aanscherping stelt ons in staat om juist op Europees niveau diepgaander en vooral vroegtijdiger te adviseren.

De uitbreiding van de taakopdracht die wij met het nieuwe permanente mandaat krijgen, maakt het mogelijk om aandacht te vragen voor diverse andere bronnen van regeldruk. Zo komt de regeldruk die voortvloeit uit de beleidsregels van uitvoeringsorganisaties en toezichthouders meer in het zicht. Naast het adviseren over regeldruk bij nieuwe voorgenoemde wet- en regelgeving zullen wij meer aandacht besteden aan de gevolgen van stapeling van regels en advisering over bestaande regeldruk. De uitdaging voor ons is om scherp te blijven adviseren, zodat regering en parlement over de beslissingen informatie beschikken die onnodige regeldruk voorkomt en de maatschappij krijgt waar het om vraagt: goed werkbaar en uitvoerbaar regelgeving zonder onnodige regeldruk.

Hayke Veldman
Collegelid

Marijke van Hees
Voorzitter

Eric Janse
de Jonge
Collegelid

1. Beeld 2024: Kwaliteit wet- en regelgeving blijft aandachtspunt

Een belangrijk criterium voor de kwaliteit van de onderbouwing van regelgeving is het aantal negatieve adviezen dat ATR uitbrengt. Een negatief advies drukt namelijk uit dat de onderbouwing onvoldoende is voor goed afgewogen besluitvorming. Het aandeel negatieve adviezen is in 2024 45% van alle adviezen. Vergeleken met 2023 is dat weliswaar een positieve ontwikkeling want toen lag het aandeel negatieve adviezen met 60% op een nog nooit eerder vertoond hoog niveau. Deze positieve ontwikkeling mag echter niet verbloemen dat het aandeel negatieve adviezen van 45% erg hoog blijft. De uitdaging is om het aandeel in de komende jaren verder te laten dalen.

Het kabinet Schoof is halverwege 2024 aangetreden. Het nieuwe Regeerprogramma is ambitieus bij het terugdringen van onnodige regeldruk en het eenvoudiger maken van de naleving van regels. Met deze ambitie onderkent dit kabinet de noodzaak om bedrijven, burgers en professionals niet onnodig te belasten. In het kader van deze ambitie is ook relevant dat het wetsvoorstel waarmee de advisering door ATR wordt versterkt, in maart 2025 met algemene stemmen is aangenomen in de Tweede Kamer en naar verwachting binnenkort voor besluitvorming voorligt in de Eerste Kamer.¹ De ambitie betekent ook dat het aantal negatieve adviezen dat ATR uitbrengt, omlaag moet. ATR is in 2024 begonnen met het in beeld brengen van de mate waarin onze adviezen worden opgevolgd. Dit inzicht is nodig om opvolging te kunnen geven aan het voornemen van het kabinet om onze adviezen zwaarder te laten wegen.

Een belangrijke bevinding van de afgelopen jaren is dat regeldruk in Nederland vaak een Europese oorsprong heeft. In 2024 heeft ATR, naast de advisering over voorgenomen wet- en regelgeving, geïnvesteerd in internationale contacten bij de Europese Commissie en de OESO. Dit deed ATR samen met internationale zusterorganisaties in het Europese netwerk RegWatch-Europe (RWE). ATR was in 2024 voorzitter van dat netwerk. Het kabinet wil ATR via de nieuwe *Instellingswet ATR* een adviserende rol geven bij de totstandkoming van Europese wet- en regelgeving. ATR zal bij de Beoordeling van Nieuwe Commissievoorstellen (BNC-fiches) gaan adviseren over voorgenomen Europese wetsvoorstellen.

**Het nieuwe
Regeerprogramma
is ambitieus bij het
terugdringen van
onnodige regeldruk.**

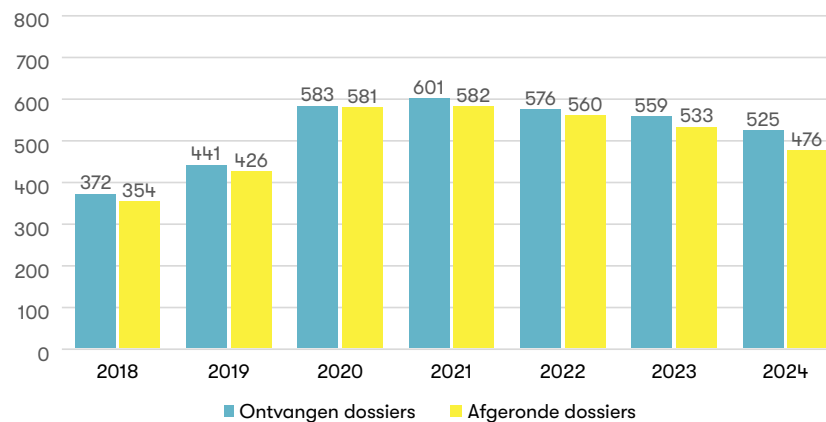
2. Advisering voorgenomen wet- en regelgeving

Voor een goed beeld van de ontwikkeling van het aantal negatieve adviezen is het noodzakelijk om deze in een meerjarig perspectief te plaatsen. Door de bevindingen van 2024 te vergelijken met voorgaande jaren kunnen we trends identificeren en ontwikkelingen analyseren. We gaan daarbij op een aantal plekken in op het verschil tussen de data van de eerste helft van 2024 en de data van de tweede helft van 2024.

2.1 Ontvangen en afgeronde adviesaanvragen

Het aantal adviesaanvragen lag in 2024 iets lager dan in voorgaande jaren. In de eerste zes maanden van 2024 zijn 237 adviesaanvragen binnengekomen. In de tweede helft van 2024 waren dat er 288. Het geringe aantal ontvangen adviesaanvragen weerspiegelt de relatief lange demissionaire status van het vorige kabinet. Dit lagere aantal leidde ook tot een geringer aantal adviezen dat ATR in 2024 heeft afgerond (zie figuur 1).²

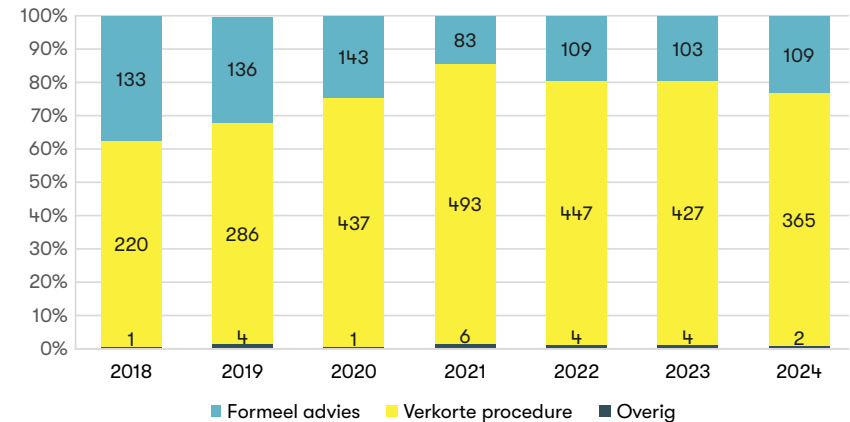
Figuur 1 – Ontvangen en afgeronde adviesaanvragen, 2018-2024

2.2 Wijze van afronding adviesaanvragen

Volgens het instellingsbesluit moet ATR uiterlijk in de fase van de (internet) consultatie of een vergelijkbare fase adviseren. ATR heeft hiervoor vier weken de tijd, tenzij de (internet)consultatie langer duurt, het college meer tijd nodig heeft of wanneer een andere termijn is afgesproken met het ministerie. Door vroeg in het beleidsproces te adviseren hebben ministeries tijd en ruimte om onze aanbevelingen en suggesties beter te benutten. Advisering gaat via een formeel advies (een brief met aanbevelingen en een eindoordeel) of een verkorte procedure. Bij een formeel advies wordt de aanvraag besproken en vastgesteld tijdens de wekelijkse collegevergadering. In geval van geringe regeldrukgevolgen kan het secretariaat van ATR de adviesaanvraag in een verkorte procedure ambtelijk afhandelen. De meeste adviesaanvragen zijn afgerond met de verkorte procedure. In 2024 ging het om ongeveer 80% van de adviesaanvragen. Dit percentage is vergelijkbaar met dat in de vorige jaren (zie figuur 2).

Figuur 2 – Wijze van afronding ATR-toetsing, 2018-2024

Ministeries kunnen ATR al in een vroege fase, vóór de (internet)consultatie, raadplegen. Dit stelt hen in staat om de kennis van ATR te benutten bij het onderbouwen van de noodzaak van een voorstel (probleemanalyse), het nut (doelbereik), de werkbaarheid en bij het in beeld brengen van regeldruk. ATR kan ook op verzoek meedenken met concept beleidsvisies. Dit biedt de mogelijkheid om beleidsvoornemens te beoordelen voordat wordt gekozen voor het wetgevingsinstrument en de daaruit voortvloeiende regeldruk. Het voordeel van meedenken in deze fase is dat het ministerie nog niet gekozen heeft voor een voorkeursvariant, waardoor de regeldrukgevolgen beter meegewogen kunnen worden bij de keuze van het departement.

Net als het aantal ontvangen adviesaanvragen is het aantal afgeronde adviesaanvragen in de tweede helft van 2024 hoger dan in de eerste helft. In de eerste helft van 2024 zijn 212 adviesaanvragen afgerond. In de tweede helft van 2024 zijn 264 adviesaanvragen afgerond.

2.3 Formele advisering

ATR beoordeelt adviesaanvragen aan de hand van een vast toetskader. Dit bestaat uit vier onderdelen:

1. **Nut en noodzaak.** Het college bekijkt of duidelijk is welk maatschappelijk probleem moet worden opgelost (noodzaak) en in welke mate het voorstel dat zal doen (mate van doelbereik). Wij geven geen oordeel over het doel zelf, want dat is een politiek oordeel. Wel kijkt ATR naar de onderbouwing van het doel en de samenhang met het gekozen instrument.
2. **Minder belastende alternatieven.** Als hetzelfde doel bereikt kan worden met lagere regeldrukkosten, dan is een voorstel onnodig belastend.
3. **Werkbaarheid.** Als een voorstel niet goed werkbaar is in de dagelijkse praktijk, dan zal het voor de betreffende doelgroep (burgers, bedrijven, professionals) niet goed mogelijk zijn om de verplichtingen na te komen. De mate van doelbereik is dan beperkt. En de verplichtingen zullen bovendien als belastend worden ervaren.

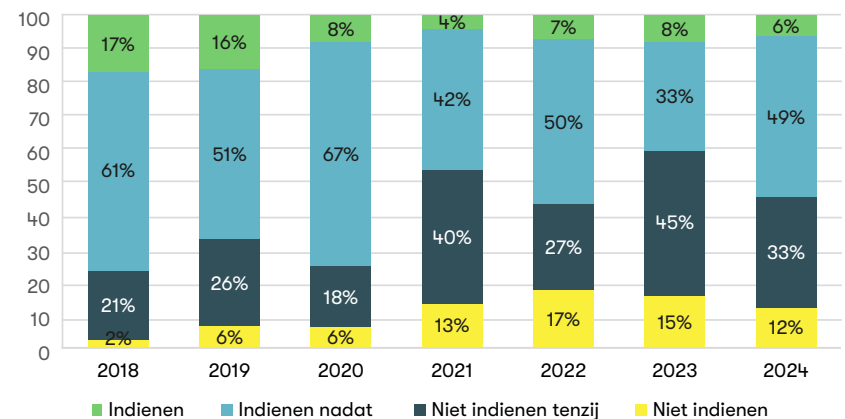
4. **Regeldruk.** Een helder beeld van de omvang van deze kosten is essentieel om te beoordelen of de ze in verhouding staan tot het beoogde doel (proportionaliteit).

Op basis van beoordeling van de vier toetsvragen geven we een samenvattend oordeel of een dictum (zie ook bijlage 3):

- I. Dictum 1 houdt in dat ATR geen opmerkingen heeft en dat het voorstel ingediend of vastgesteld kan worden.
- II. Dictum 2 bevat enkele adviespunten die eenvoudig te verwerken zijn.
- III. Dictum 3 wijst op zwaarwegende punten die in de voorgenomen regelgeving moeten worden aangepast voordat goed onderbouwde besluitvorming mogelijk is.
- IV. Bij dictum 4 raadt ATR af om het voorstel in te dienen of vast te stellen.

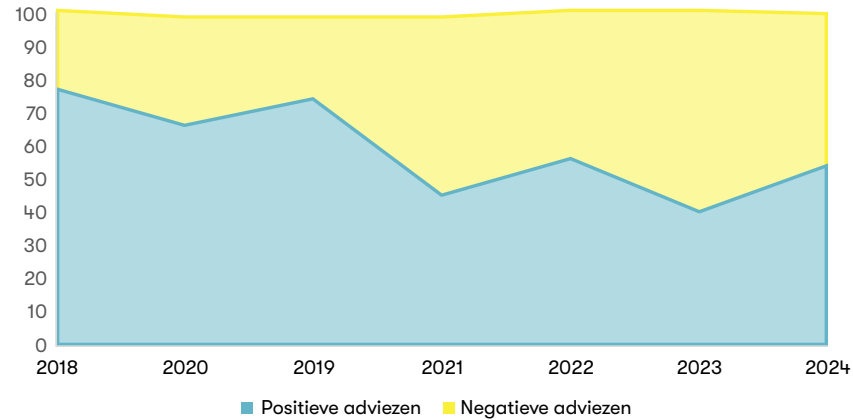
Figuur 3 laat een overzicht zien van de dicta van de formele adviezen. Qua verdeling lijken de percentages van 2024 op die van 2022.³

Figuur 3 – Verdeling dicta formele adviezen (als percentage van totaal), 2018-2024⁴

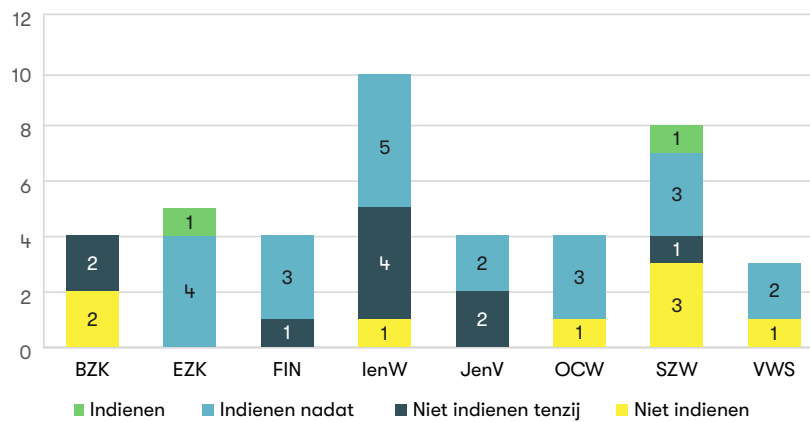
Figuur 4 geeft een vereenvoudigd beeld van figuur 3 door de positieve dicta (1 en 2) bij elkaar op te tellen en af te zetten tegen de negatieve dicta (3 en 4).

Figuur 4 – Aandeel positieve en negatieve adviezen, 2018-2024

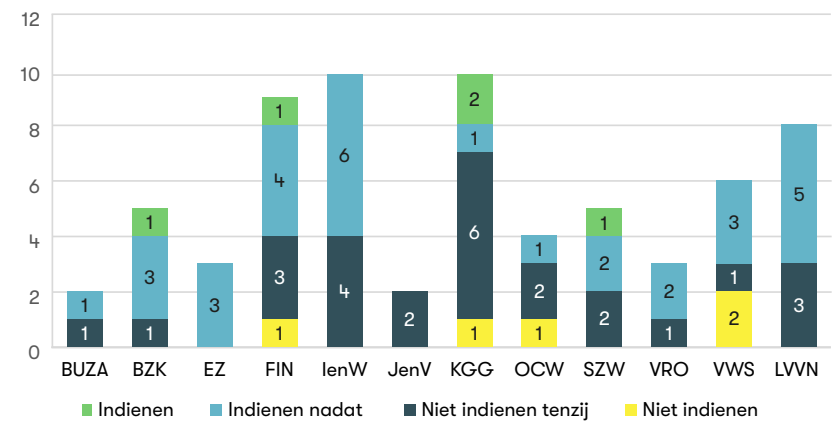

De aantallen positieve en negatieve adviezen zijn ongelijk verdeeld over de verschillende ministeries. Figuur 5 geeft een overzicht hoe de dicta verdeeld zijn over de ministeries in de eerste helft van 2024. Figuur 6 geeft inzicht in de tweede helft van 2024.

Figuur 5 – Positieve en negatieve adviezen per ministerie (absolute aantallen), 1^e helft 2024

Figuur 6 – Positieve en negatieve adviezen per ministerie (absolute aantallen), 2^e helft 2024

In figuur 5 en figuur 6 is terug te zien dat het aantal departementen is toegenomen als gevolg van de kabinetswissel. Qua negatieve dicta valt met name op dat het nieuwe ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) bovengemiddeld veel negatieve adviezen heeft gekregen. Een voorbeeld hiervan is het advies over het wetsvoorstel *beëindiging salderingsregeling*.⁵ Dit advies heeft het meest zwaarwegende dictum: niet indienen (dictum 4). Kern van de opmerkingen bij dit voorstel is dat de probleemanalyse ontbrak, niet duidelijk was welke alternatieven waren afgewogen om het doel te realiseren en dat er voor gekozen was om geen internetconsultatie te houden. Verder valt op dat het voormalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geen formele adviezen heeft ontvangen in de eerste helft van 2024 en dat de opvolger, het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, acht adviezen heeft ontvangen in de tweede helft van 2024. Tenslotte hebben de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), net als vorig jaar, veel negatieve adviezen ontvangen.

2.4 Omvang regeldrukkosten

Ministeries maken inzichtelijk wat de regeldrukkosten van wet- en regelgeving zijn. Hierbij brengen ze in kaart wat burgers, bedrijven en professionals moeten doen en welke kosten daarmee samenhangen. ATR beoordeelt of dit conform de Rijksbrede methode is gebeurd, zoals beschreven in het *Handboek meting regeldrukkosten*. Volgens deze methode worden de benodigde handelingen (hoeveelheid) vermenigvuldigd met de kosten per handeling (prijs). In tabel 1 staan de cijfers voor 2024, zoals berekend door de ministeries. Het is van belang om te benadrukken dat dit een momentopname is van de te verwachten regeldruk. De gevolgen voor de regeldruk kunnen in het uiteindelijke voorstel hiervan afwijken. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren doordat ministeries hun berekeningen op advies van ATR aanvullen of kiezen voor minder belastende alternatieven.

Tabel 1 – Door ministeries berekende verandering van regeldruk in 2024 (in miljoen euro)

Doelgroep	Structureel		Incidenteel	
	Toename	Afname	Toename	Afname
Bedrijven	€ 44,6	€ 19,9	€ 377	€ 1,1
Burgers	€ 8,4	€ 10,6	€ 33,4	
Professionals	€ 0,03		€ 2,9	
Totaal	€ 454,4	€ 30,5	€ 413,5	€ 1,1

Bron: Cijfers zijn afkomstig uit de adviesaanvragen van de ministeries.

Ze geven een orde van grootte aan. Ook kunnen ze afrondingsverschillen bevatten.

Tabel 1 laat zien dat de voorgenen wet- en regelgeving die in 2024 voor advies aan ATR is voorgelegd de regeldruk opnieuw zal laten toenemen indien deze zonder aanpassingen zouden worden aangenomen. Voor bedrijven komt de structurele toename per saldo uit op € 426,1 miljoen. Het dossier met het grootste deel van deze toename is de *Wijziging van het Besluit allocatie arbeidskrachten door intermediairs in verband met de invoering van een toelatingsplicht voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten*, waarmee nieuwe regels voor uitzendbureaus worden opgelegd.⁶ De regeldruktoename hiervan bedraagt ruim € 143 miljoen. Het college adviseerde over dit voorstel met het meest zwaarwegende oordeel, niet indienen (dictum 4). Een beschrijving van het voorstel staat in bijlage 4. Een ander voorstel met forse regeldrukgevolgen is de wet waarmee de *Corporate Sustainability Due Diligence Directive* (CSDDD) wordt geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. De CSDDD bevat verplichtingen op het gebied van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO). De structurele gevolgen van dit voorstel zijn meer dan € 123 miljoen en deze berekening was bovendien nog niet compleet. De (indirecte) gevolgen voor het MKB waren (nog) niet in beeld gebracht. Dit bedrag ligt in de praktijk dus hoger. Naast voorstellen die zorgen voor een regeldruktoename voor het bedrijfsleven, zijn er ook voorstellen die zorgen voor een afname van de regeldruk. De grootste structurele afname volgt uit een aanpassing van de financieringssysteem van het Handelsregister.⁷ Deze wijziging gaat

gepaard met een structurele besparing van de regeldruk van € 8,2 miljoen. ATR adviseerde over dit voorstel met dictum 1, indienen.

De regeldruk voor burgers neemt in 2024 per saldo structureel af met € 2,2 miljoen. De grootste daling van regeldrukkosten volgt uit een versimpeling van de aftrekposten voor zorgkosten.⁸ Dit is een mooie ontwikkeling. Bij professionals is een kleine stijging van de structurele regeldruk zichtbaar. De grootste stijging volgt uit een wet die voorziet in een aparte regeling voor onder meer rechters om verzoeken tot onderzoek naar vermoedelijke misstanden te kunnen doen.⁹ De toename is becijferd op € 30 duizend.

2.5 Tijdigheid advisering

Een van de prestatie-indicatoren tussen het kabinet en het ATR is de tijdigheid van adviesverlening. Een advies geldt als tijdig wanneer het vóór de uiterste adviesdatum wordt verstuurd. Deze uiterste datum is vier weken na ontvangst van de adviesaanvraag, tenzij: (1) de consultatiefase meer tijd in beslag neemt, (2) het college aangeeft gebruik te willen maken van een verlenging met vier weken, of (3) er afwijkende afspraken zijn gemaakt met het ministerie. Het kabinet en ATR hebben afgesproken dat ten minste 95% van de adviezen binnen deze termijn wordt afgerond. In 2024 kwam dit uit op bijna 99%, waarmee ruimschoots aan de norm is voldaan.

2.6 Informatie over ATR

Bij ministeries leven vragen over hoe zij de regeldrukanalyses moeten maken en over de ATR-toetsing in meer algemene zin. Daarom hebben we in 2024 drie animaties en een infographic gemaakt en onder de aandacht gebracht. Daarmee geven wij ministeries en andere betrokkenen gerichte voorlichting over ons werk en hoe wij kunnen helpen. Ook op andere manieren informeren we beleidsmakers en wetgevingsjuristen actief over wat een passende regeldrukanalyse is en hoe deze wordt uitgewerkt. De animaties en de infographic zijn te vinden op onze website, die in 2024 vernieuwd en gemoderniseerd is. Zo zijn onze adviezen online beter en makkelijker te vinden.

3. Advisering bestaande wet- en regelgeving

ATR heeft de bevoegdheid om te adviseren over bestaande wet- en regelgeving. ATR vervult deze bevoegdheid door – mede op basis van signalen van medeoverheden of bedrijven – onderzoek uit te voeren. Zo is ATR in 2024 op verzoek van de Tweede Kamer (motie Flach) gestart met een verkenning naar EU-regelgeving die mogelijk veel regeldruk voor het Nederlandse MKB met zich brengt.¹⁰ De kern van het onderzoek is om een totaaloverzicht te geven van de vanuit regeldrukperspectief meest belastende Europese wet- en regelgeving voor het Nederlandse MKB en deze waar mogelijk te kwantificeren. Het onderzoek maakt gebruik van verschillende onderzoeksmethoden waaronder bureauonderzoek en interviews met onder andere MKB-Nederland en Business Europe. Daarnaast is in samenwerking met IPSOS een flitspeiling uitgezet onder MKB-ondernemers. ATR verwacht de resultaten in 2025 te publiceren.

Verder zijn in 2024 op initiatief van de Gemeente Amsterdam de eerste contacten gelegd om onderzoek te doen naar de vereenvoudiging van gemeentelijke en landelijke OCW-subsidieregelingen. Het doel is om voor scholen in het primair onderwijs de regeldruk te verminderen. In 2025 wordt dit onderzoek voortgezet.

Tenslotte zijn in het kader van de Europese samenwerking binnen RWE (zie verder hoofdstuk 5) twee projecten geïnitieerd die over bestaande (Europese) wetgeving gaan, en die in 2025 tot publicaties zullen leiden. ATR is penvoerder voor beide projecten. Het gaat in de eerste plaats om een analyse van het functioneren van de manier waarop de wetgever de regels rond de *Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)* heeft gemaakt. Deze analyse krijgt een plaats in een essay met daarin lessen over de manier waarop dergelijke wetgeving wordt gemaakt en geëvalueerd. Het essay vormt de afronding van een analyse die het Europese besluitvormingsproces van de AVG omvat. Verder publiceert ATR in 2025 een RWE *position paper* over de *Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)*. Qua opzet is dit vergelijkbaar met het AVG-essay. Specifiek gaat het om een pleidooi voor Europese tussen-evaluaties zodat een actueel beeld bestaat over de kosten van de CSRD.

Zo is ATR in 2024 gestart met een verkenning naar EU-regelgeving die mogelijk veel regeldruk voor het Nederlandse MKB met zich brengt.

4. Advisering aan de Staten-Generaal

ATR richt zijn adviezen aan de bewindspersonen van het kabinet, die in de toelichting aangeven hoe zij met het advies van ATR zijn omgegaan. De Staten-Generaal krijgt daarmee inzicht in de manier hoe het kabinet met ATR-adviezen omgaat. Dit is van belang, omdat Kamerleden onze advisering op regeldruk zo kunnen meewegen bij hun besluitvorming over wet- en regelgeving. Zodra ATR advies heeft uitgebracht, eindigt de formele rol van ATR. Het is vervolgens aan het kabinet om te bepalen of en hoe het opvolging geeft aan onze adviezen. Om beter inzicht te krijgen in wat er met de adviezen is gebeurd, is ATR gestart met het monitoren van de opvolging ervan. Hoofdstuk 6 rapporteert over de eerste inzichten die ATR heeft opgedaan.

ATR heeft ook de bevoegdheid om op verzoek van leden van de Tweede Kamer te adviseren over wetsvoorstellen die Kamerleden zelf hebben geschreven (initiatiefwetsvoorstellen). In 2024 is dit één keer voorgekomen. De initiatiefnemers van het wetsvoorstel over de invoering van rouwverlof waren de leden Stoffer (SGP), Van Dijk (CDA) en Ceder (CU). Het advies heeft dictum 2.¹¹

5. Internationaal

In dit hoofdstuk gaat ATR in op de internationale dynamiek van ons werk. Daarbij komt wetgeving aan bod en de samenwerking met internationale zusterorganisaties.

5.1 Implementatiewetgeving

ATR toetst naast voorgenomen wet- en regelgeving van nationale oorsprong ook wet- en regelgeving waarmee uitvoering wordt gegeven aan Europese wetgeving. De regeldruk die voortvloeit uit de Europese normen zelf kan dan niet meer voorwerp van discussie zijn, omdat de Europese besluitvorming al is afgerond. Daarom gaat ATR na welke opties door de nationale wetgever zijn ingebracht, en welke gevolgen dat heeft voor de regeldruk. Wanneer het gebruiken van nationale wetgeving aanvullende gevolgen voor de regeldruk heeft, dan spreken we van zogenoemde ‘nationale koppen’. De toelichting zou in zo’n geval moeten aangeven waarom deze extra regeldruk nodig is, mede om te kunnen beoordelen of de regeldruk proportioneel is.

Maar ook voor regeldruk die helemaal van Europese origine is, geldt de verplichting dat de omvang daarvan door de Nederlandse wetgever in beeld moet worden gebracht. Daarom vragen we de ministeries om ook bij zogenaamde 1-op-1 implementatie een gedegen regeldrukanalyse op te stellen, eventueel met behulp van informatie die in het Europese besluitvormingsproces is verzameld. Nederlandse bedrijven en burgers moeten ook een goed beeld krijgen van de gevolgen van Europese maatregelen voor Nederland, ook als daarbij geen nadere nationale keuzes zijn gemaakt. Een goed voorbeeld daarvan is de uitvoeringswet van de *Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD)*, genaamd de *Wet internationaal verantwoord ondernemen*.¹² Het ministerie had een uitvoerig onderzoek naar de regeldruk van dit voorstel laten doen, ondanks dat die regeldruk niet of nauwelijks voortvloeide uit nationale keuzes.

5.2 Commissievoorstellen (BNC-procedure)

In het jaarverslag over 2023 kondigde wij al aan dat ATR een rol zou krijgen bij de toetsing van Europese voorstellen. In de *Instellingswet ATR* is opgenomen dat ATR adviseert of de zogeheten BNC-fiches voldoende inzicht geven in die regeldrukgevolgen voor Nederland. In 2024 heeft ATR samen met verschillende departementen *pilots* uitgevoerd om na te gaan of en zo ja hoe deze nieuwe rol binnen de BNC-procedure kan worden ingepast. De advisering door ATR wordt naar verwachting onderdeel van de BNC-procedure waarin het kabinet binnen zes weken de Kamer moet informeren over voorstellen van de Europese Commissie, de verwachte gevolgen daarvan en het standpunt van het kabinet ten aanzien van die voorstellen.

De voorbereidingen voor het nieuwe mandaat zijn vanuit ATR gezien nagenoeg afgerond, ook al zijn nog niet alle randvoorwaarden duidelijk. We hopen dat onze betrokkenheid bij de BNC-fiches een impuls geeft aan het beter in beeld brengen van de regeldrukgevolgen voor Nederland én het zoeken naar minder belastende implementatie van Europese wet- en regelgeving.

5.3 Internationale samenwerking

In 2024 was ATR voorzitter van het Europese netwerk RegWatchEurope (RWE). Per 1 januari 2025 is het voorzitterschap van RWE overgedragen aan onze Deense collega’s. Het voorzitterschap behelst onder meer een aantal standaard werkzaamheden zoals het organiseren en leiden van vergaderingen en workshops. Daarnaast geeft het ook een mogelijkheid om nieuwe accenten te zetten. RWE bestaat uit instellingen binnen 8 Europese landen die een vergelijkbare rol vervullen als ATR. Zij adviseren op onafhankelijke wijze over de gevolgen van ontwerp-regelgeving. De meeste leden zijn afkomstig uit lidstaten van de Europese Unie, te weten Denemarken, Duitsland, Finland, Nederland, Tsjechië en Zweden. Verder omvat het netwerk een lidstaat uit de

Europese Economische Ruimte (Noorwegen), en uit het land met een geheel eigen band met de EU (het Verenigd Koninkrijk). De doelstellingen van RWE zijn: (1) versterken van de expertise van de leden door het uitwisselen van kennis en het delen van goede voorbeelden; (2) helpen versterken van de ‘betere regelgeving’-aanpak op Europees niveau, onder andere door het uitbrengen van ongevraagde adviezen aan de Europese Commissie; en (3) informeren van andere Europese lidstaten over de toegevoegde waarde van onafhankelijke toetsing van voorgenomen wet- en regelgeving.

Naast activiteiten in Nederland heeft ATR deelgenomen aan besprekingen en conferenties in Brussel (EU) en Parijs (OESO).

ATR heeft als voorzitter van RWE verschillende initiatieven ondernomen en resultaten bereikt. Onderstaand zijn deze geschetst aan de hand van de doelstellingen van RWE.

Doelstelling 1: kennisdeling

ATR heeft zich ingezet om binnen RWE meer kennisdeling tot stand te brengen over concrete casus, en hoe wij hier als adviseurs mee omgaan. Daarom hebben we onder meer duurzaamheidsverslaggeving als onderwerp geagendeerd, en de casus van de AVG. Daarnaast ontwikkelen we een technische structuur om uitwisselingen over concrete casus binnen het netwerk te faciliteren.

Er hebben in 2024 vier activiteiten plaatsgevonden. Zo hadden twee workshops van het netwerk voornamelijk een intern karakter om uitwisseling van praktijkkennis mogelijk te maken. Deze workshops behandelden een gemeenschappelijk project over de AVG, een uitwisseling over de ontwikkeling van de mandaten van de verschillende organisaties, en een sessie (met externe sprekers) over raakvlakken tussen academisch onderzoek en het betere-regelgevings-beleid in domeinen als data-science, duurzaamheid en gedragseconomie.

De twee andere activiteiten hadden een meer naar buiten gericht karakter. ATR heeft een symposium over duurzaamheidsverslaggeving georganiseerd, vanwege de grote gevolgen van Europese maatregelen zoals de CSRD, de CSDDD en de *Taxonomieverordening*. ATR heeft ook een symposium gewijd aan het fenomeen cumulatieve regeldruk oftewel stapeling van Europese regels. Dit tegen de achtergrond van het feit dat de Europese Commissie een nieuwe methodologie had aangekondigd om cumulatieve kosten in beeld te brengen, maar daar ogenschijnlijk nog niet helemaal uitkwam. In het verlengde van dit symposium is ATR met de Commissie in gesprek over een vervolg in Brussel.

Doelstelling 2: Versterking ‘betere regelgeving’-aanpak op Europees niveau

ATR heeft sterk ingezet op praktische contacten met relevante Europese beleidsmakers. Dit uitte zich in een stevige deelname aan sommige van de bovengenoemde evenementen door medewerkers van de Commissie, het Europees Parlement en andere EU-regeringen. Dit helpt om een basis te leggen voor de formele adviezen van RWE. In 2024 heeft RWE één formeel advies uitgebracht, namelijk de *Key Messages towards the new Commission*, oftewel kernboodschappen die RWE aan de nieuwe Commissie vanuit het oogpunt van regeldruk en betere regelgeving wil meegeven. RWE zal hierover naar verwachting binnenkort in gesprek zijn met de verantwoordelijke Commissaris Dombrovskis.

Daarnaast werkt RWE aan drie projecten die in 2025 tot een formeel advies zullen leiden. Dit is in de eerste plaats een AVG-project dat zal leiden tot een essay over de gevolgen van deze ingrijpende wetgeving, en met name over de vraag of de analyses van die gevolgen met de kennis van nu als adequaat kunnen worden beschouwd. Dit levert lessen op voor de institutionele vormgeving en het instrumentarium van *impact assessments* in Europa en ook in de Lidstaten. Verder werkt ATR aan een advies dat ziet op de implementatie van Europese regels, en met name op het tegengaan van onbedoelde verschillen tussen Lidstaten. Tot slot werkt ATR aan een *position paper* dat aan de hand van de CSRD pleit voor een instrument op Europees niveau waarmee in een vroegtijdig stadium kan worden nagegaan of de gevolgen van regels niet veel groter zijn dan bij aanvang voorzien.

Doelstelling 3: Ambassadeurschap voor de toegevoegde waarde van onafhankelijke toetsing van voorgenomen wetgeving

De basis voor het ambassadeurschap voor onafhankelijke toetsing is met name gelegd door een formele relatie met de OESO aan te gaan. Na een werkbezoek in Parijs is die relatie gaandeweg duidelijker geworden. RWE zal als toehoorder gaan fungeren bij vergaderingen van de *Regulatory Policy Committee* van de OESO, en de OESO zal op haar beurt participeren in vergaderingen van RWE. Binnen de OESO is veel kennis aanwezig over manieren om de kwaliteit van wet- en regelgeving te bevorderen, en RWE kan daar het perspectief aan toevoegen hoe deze inzichten uitwerken in de praktijk. Het participeren in OESO verband stelt RWE ook in staat om contacten te leggen met Europese landen waar wel aan betere regelgeving gewerkt wordt maar waar men geen onafhankelijke toetsing kent.

RWE houdt ontwikkelingen richting onafhankelijke toetsing in andere Europese landen nauwlettend in de gaten. Het meest concreet is de potentiële deelname van Roemenië in het RWE-netwerk. Besluitvorming over het lidmaatschap zal in 2025 plaatsvinden.

6. Opvolging ATR-adviezen

ATR draagt bij aan beter onderbouwde wet- en regelgeving en het voorkomen van onnodige regeldruk. Om concreter zicht te krijgen op die bijdrage is ATR in 2023-2024 gestart met het monitoren van de opvolging van zijn adviezen. Met dit onderzoek brengt ATR in beeld hoe ministeries omgaan met ATR-adviezen en in welke mate de adviezen resulteren in gewijzigde voorstellen. In dit hoofdstuk gaan wij in op de aanleiding voor deze monitoring en de aanpak ervan. Daarna schetsen we een beeld van de eerste uitkomsten bij de adviezen in de periode 2021-2023. Aansluitend gaan we in op de gevolgen van enkele adviezen uit 2024 en staan we kort stil bij het vervolg van de monitoring in 2025 en verder.

6.1 Aanleiding monitoring

In 2020 is ATR conform de *Kaderwet adviescolleges* geëvalueerd. De evaluatie ging over de eerste periode van ATR tussen 2017 en 2020. Uit de evaluatie bleek dat ATR ruim voldeed aan de prestatie-eisen die waren gesteld door het kabinet en dat ATR met een kleine organisatie een hoge productie levert. Uit de evaluatie volgde ook de aanbeveling om meer inzicht te verkrijgen in de opvolging van ATR-adviezen.¹³ Deze aanbeveling deed Berenschot omdat ATR in de eerste periode niet structureel naging op welke wijze ministeries opvolging gaven aan uitgebrachte adviezen. Dit zou volgens het evaluatierapport passend zijn voor een adviescollege als ATR. Naar aanleiding van de evaluatie heeft Sira Consulting in 2021 onderzoek verricht naar de opvolging van ATR-adviespunten in de periode 2017-2020. Sira Consulting concludeerde dat circa 67% van de ATR-adviespunten werd benoemd in de toelichting bij voorgenomen wet- en regelgeving en dat 53% werd opgevolgd.¹⁴

6.2 Aanpak onderzoek opvolging ATR-adviezen

Voor de periode vanaf 2021 heeft ATR de monitoring over de opvolging van ATR-adviespunten zelf ter hand genomen. Vier vragen staan daarbij centraal:

1. Wordt het ATR-adviespunt benoemd in de toelichting bij het voorstel?
2. Bevat de toelichting bij het voorstel een reactie op het ATR-adviespunt?
3. In welke mate volgt het ministerie het adviespunt op?
4. Wat doet het ministerie inhoudelijk met het adviespunt?

Uitgangspunt voor de monitoring door ATR is de openbare versie van de voorgenomen wet- en regelgeving waarin een ministerie aangeeft of en zo ja hoe opvolging is gegeven aan het ATR-advies. Bij adviezen over ministeriële regelingen betekent dit dat meestal de versie van de regeling wordt benut die is gepubliceerd in de Staatscourant. Bij wetsvoorstellen worden meestal de voorstellen benut die aan de Tweede Kamer worden voorgelegd.

Na een pilot in de periode 2022-2023 is ATR in 2024 definitief gestart met de monitoring. Startpunt daarbij waren de ATR-adviezen uit 2021 en 2022. Hiervoor is gekozen omdat de periode 2017-2020 door Sira Consulting al was gemonitord.

6.3 Uitkomsten 2021-2023

ATR neemt voor de monitoring de openbare versie van voorgenomen wet- en regelgeving waarin het ATR-advies is verwerkt. Dit betekent dat nog niet alle ATR-adviezen in de monitoring zijn meegenomen. Reden hiervoor is dat voor een deel van de voorgenomen wet- en regelgeving het vervolg nog niet duidelijk is. Daarnaast kan het ook zijn dat het voorstel geen doorgang vindt na advisering van ATR (bijvoorbeeld ingetrokken). In een dergelijk geval is er geen versie om te monitoren.

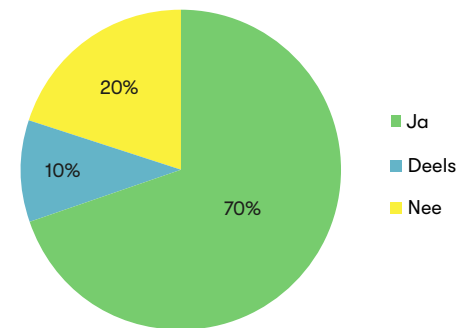
In 2021 bracht ATR in totaal 83 formele adviezen uit. Bij 73 daarvan heeft ATR kunnen monitoren hoe opvolging is gegeven aan de adviespunten. In totaal ging het daarbij om 272 adviespunten. Voor 2022 ging het in totaal om 109 uitgebrachte adviezen. Bij 87 daarvan heeft inmiddels monitoring kunnen plaatsvinden (met 265 adviespunten). Voor de in 2021, 2022 en 2023 uitgebrachte ATR-adviezen is de monitoring nog niet afgerond. In 2025 vervolgt ATR de monitoring, met daarbij aandacht voor zowel de resterende adviezen uit 2021, 2022 en 2023 als de in 2024 uitgebrachte adviezen. Het jaarverslag 2025 zal rapporteren over de resultaten.

Tabel 2 – Aantal uitgebrachte en gemonitorde adviezen

	2021	2022	2023	Voorlopig totaal (monitoring 2021-2023)
Aantal uitgebrachte ATR-adviezen	83	109	103	295
Aantal uitgebrachte Adviespunten	322	321	366	1.009
Gemonitorde Adviezen	73*	87*	47*	207
Gemonitorde Adviespunten	272*	265*	163*	700

* Er zijn verschillende redenen waardoor nog niet van alle adviezen en adviespunten uit 2021 en 2022 de opvolging is gemonitord. Zo zijn van sommige voorstellen nog geen openbare versies beschikbaar. Een voorstel – en de verwerking van het ATR-advies – is dan nog in behandeling. Sommige dossiers zijn ook ingetrokken in de fase nadat een ATR-advies is uitgebracht. Bij toekomstige jaarverslagen zal ATR hierover gericht rapporteren. Daarnaast brengt ATR op verzoek advies uit over initiatiefwetsvoorstellen van Kamerleden (in 2021 bijvoorbeeld 4 keer). Deze adviezen vallen buiten de reikwijdte van de monitoring.

Figuur 7 – Wordt het ATR-adviespunt benoemd in de toelichting bij een voorstel? (n=700)

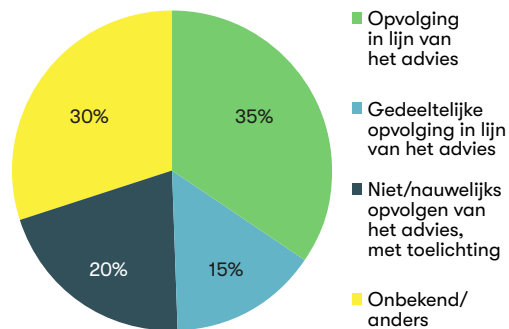

De monitoring over de opvolging van de ATR-adviezen over de periode 2021-2023 levert de volgende uitkomsten op:

1. Ministeries benoemen 70% van de ATR-adviespunten in de definitieve versie van de voorgenomen wet- en regelgeving.
2. 20% van de ATR-adviespunten is niet en 10% is niet duidelijk/volledig benoemd in de definitieve versie van de voorgenomen wet- en regelgeving.
3. Ongeveer de helft van de ATR-adviespunten wordt door de ministeries opgevolgd (zie figuur 8). Dit betekent bij adviespunten bij ATR-toetsvraag 1 dat meestal een betere onderbouwing plaatsvindt van nut en noodzaak van voorgenomen wet- en regelgeving. Opvolging van adviespunten bij toetsvraag 2 betekent bijvoorbeeld een keuze voor een minder belastend alternatief of een betere motivering waarom niet voor een minder belastend alternatief is gekozen.
4. Opvolging vindt het meest plaats bij adviespunten over de werkbaarheid en de regeldrukanalyse van voorgenomen wet- en regelgeving. In een meerderheid van de dossiers zorgt een ATR-adviespunt ervoor dat de werkbaarheid beter wordt onderbouwd, of dat er aanpassingen plaatsvinden die de werkbaarheid verbeteren. ATR-adviespunten over de regeldrukanalyse worden in bijna alle gevallen overgenomen. De analyse van de regeldrukeffecten geeft daardoor een vollediger beeld van de te verwachten gevolgen. Dit betekent dat de beslisinformatie voor de wetgever vollediger is.

5. 20% van de ATR-adviespunten wordt door de ministeries gemotiveerd niet opgevolgd. Dit betekent bijvoorbeeld dat een door ATR voorgesteld minder belastend alternatief met inhoudelijke argumenten niet wordt overgenomen door het ministerie.
6. Bij circa 30% van de adviespunten kan niet of niet goed worden vastgesteld of, en zo ja hoe opvolging wordt gegeven. De belangrijkste reden hiervoor is dat de toelichting geen melding maakt van het adviespunt of geen gerichte reactie bevat op het adviespunt.

Figuur 8 – Wat doet het ministerie inhoudelijk met het ATR-adviespunt? (n=700)

De monitoring toont aan dat ATR-adviezen resulteren in aanpassingen van voorgenomen wet- en regelgeving. Het effect daarvan verschilt per dossier. Bij veel dossiers wordt de toelichting bij voorgenomen maatregelen aangevuld naar aanleiding van een ATR-advies. Bijvoorbeeld bij de onderbouwing van nut en noodzaak of ten aanzien van de werkbaarheid van nieuwe verplichtingen. Daarnaast resulteert opvolging van ATR-adviezen regelmatig in inhoudelijke of procesmatige aanpassingen. Hierna geven we een aantal voorbeelden uit de periode 2021-2023.

Regeling erkenning opleidingsinstellingen en assessments vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht¹⁵

In september 2022 bracht ATR advies uit over de voorgenomen *Regeling erkenning opleidingsinstellingen en assessments vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht*. Het voorstel had tot doel de nationale trainingseisen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht gelijk te trekken met de aangepaste internationale trainingseisen. Het voorstel legde daarvoor een nieuwe verplichting op aan bedrijven die werken in de keten van gevaarlijke stoffen via de lucht om per 1 juli 2023 een bedrijfshandboek (DGOM, Dangerous Goods Operations Manual) te hebben. Deze verplichting bestond al voor een deel van deze bedrijven. De verbreding van de verplichting naar andere bedrijven werd echter niet goed onderbouwd. Om deze reden adviseerde ATR deze keuze nader te onderbouwen of te kiezen voor een minder belastend alternatief (afzien van de verplichting). In 2023 heeft het ministerie van IenW aangegeven dat – mede in navolging van het ATR-advies – is besloten de beoogde DGOM-verplichting te laten vervallen. Het heeft gekozen om de informatie op een lastenluwere manier te verkrijgen.¹⁶ Mede door het ATR-advies is er daarom minder regeldruk.

Wijziging van de Regeling zorgverzekering in verband met de modernisering van het geneesmiddelenvergoedingssysteem¹⁷

Op 26 augustus 2022 heeft ATR advies uitgebracht over de voorgenomen wijziging van de *Regeling zorgverzekering (Rzv)*. Een van de doelen van het voorstel was om een structurele besparing aan kosten te realiseren van circa 140 miljoen euro per jaar. ATR constateert in het advies dat het oordeel over de proportionaliteit van de extra kosten en de extra regeldruk die als gevolg van de modernisering optreedt voor apothekers, artsen, medisch specialisten, burgers en zorgverzekeraars niet is onderbouwd. Bij het oordeel is bovendien geen rekening gehouden met het feit dat er naast eenmalige regeldrukgevolgen voor burgers, professionals en bedrijven (die maximaal € 74 miljoen gaan bedragen) ook structurele extra kosten zijn. Ook een onderbouwing van de werkbaarheid voor apothekers, artsen en medisch specialisten ontbrak in de toelichting, evenals een toelichting bij het ‘doenvermogen’ van cliënten en patiënten. Om deze redenen adviseerde ATR de regeling niet vast te stellen (dictum 4). De minister van VWS informeerde op 27 september 2022 de Tweede Kamer dat hij de modernisering zou uitstellen tot 1 januari 2024, mede

vanwege de risico's die ATR in zijn advies benoemt met betrekking tot de werkbaarheid en het mogelijk niet halen van de beoogde besparing van 140 miljoen euro.¹⁸ Het kabinet heeft inmiddels besloten van de modernisering af te zien. Daarmee volgt het ook het advies van ATR op.¹⁹

Wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving, het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen en het Besluit inzamelen afvalstoffen met betrekking tot het afgeven van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur²⁰

In november 2023 bracht ATR advies uit over de voorgenomen afgifteplicht voor afgedankte elektrische en elektronische apparatuur. ATR adviseerde een MKB-toets uit te voeren over het voorstel. Het ministerie van IenW heeft dit advies overgenomen en in april 2024 een MKB-toets uitgevoerd. Daardoor is het voorstel besproken met MKB-ondernemers en zijn aandachtspunten ten aanzien van de werkbaarheid en uitvoerbaarheid van het voorstel gedeeld. De MKB-toets heeft onder andere geresulteerd in het schrappen van de bewaartermijn van 5 jaar bij de afgiftebon.²¹

Wijziging van het Vuurwerkbesluit in verband met implementatie van de Benelux-beschikking betreffende de invoering van een pyro-pass en enkele andere wijzigingen²²

Ministeries volgen ATR-adviezen niet altijd inhoudelijk op. In die situatie is het belangrijk dat het ministerie motiveert waarom het adviespunt van ATR niet opvolgt, zodat deze informatie betrokken kan worden bij de politieke besluitvorming en debatten in de Tweede en Eerste Kamer. Vanuit regeldrukperspectief kan het ongewenst zijn om een voorstel in te dienen of uit te voeren. Andere perspectieven of belangen kunnen echter doorslaggevend zijn voor de wetgever om voorgenomen regelgeving toch door te zetten. Een voorbeeld hiervan is de ATR-advisering in 2023 over de voorgenomen 'pyro-pass' in de Benelux. Kopers en verkopers van een bepaald type professioneel vuurwerk dienen door dit voorstel te beschikken over deze zogeheten pyro-pass. ATR oordeelde bij het voorstel dat niet duidelijk was of deze pass helpt bij de bestrijding van illegale vuurwerkhandel. De effectiviteit was zeer onzeker, maar de pass zou wel resulteren in regeldrukeffecten. Ook was bij dit dossier onduidelijk waarom niet is gekozen voor mogelijkheden met minder regeldruk voor bedrijven. Daarom adviseerde ATR het voorgenomen besluit niet in te dienen en de bijbehorende regeling niet vast te stellen. De voorgestelde regels zijn echter wel ingevoerd.²³ De wetgever gaf daarbij als onderbouwing dat Nederland gebonden is aan de verdragsrechtelijke verplichting tot invoering van de pyro-pass en dat de Benelux-beschikking (die de basis vormde voor de pyro-pass) tot stand is gekomen op verzoek van handhavingdiensten.

6.4 Opvolging ATR-adviezen 2024

In 2024 heeft ATR over 109 voorstellen adviezen uitgebracht. Bij veel van deze voorstellen kan nog niet worden vastgesteld hoe er opvolging is gegeven aan het ATR-advies. Belangrijkste reden hiervoor is dat voorgenomen wet- en regelgeving na de (internet)consultatie en de advisering nog aangepast worden. Daardoor is er bij veel dossiers nog geen openbare versie op grond waarvan kan worden beoordeeld of, en zo ja, hoe opvolging is gegeven aan de ATR-adviespunten. Algemene uitspraken over de opvolging van ATR-adviezen uit 2024 zijn daarom nog niet mogelijk.

Wijziging van het Reglement rijbewijzen vanwege een vrijstelling van het bezit van rijbewijs C bij het besturen van alternatief aangedreven voertuigen tot 4.250 kg²⁴

Op 13 november 2024 adviseerde ATR over een wijziging van het *Reglement rijbewijzen*. Dit voorstel maakt het blijvend mogelijk om zwaardere voertuigen (tot 4.250 kilogram) met een rijbewijs B te besturen. Het gaat hierbij uitsluitend om voertuigen met een duurzamere (veelal elektrische) aandrijving. De mogelijkheid om vrijstelling te verlenen van het rijbewijs C voor deze voertuigen is in Nederland al ingevoerd vanaf 2019. Aanvankelijk via een tijdelijk (experiment) besluit en in de afgelopen twee jaar op basis van een gedoogconstructie. In het initiële voorstel kwam de bestaande vrijstelling voor de tachograafverplichting te vervallen. Dit zou resulteren in een forse regeldruktoename voor bestaande en nieuwe voertuigen. ATR adviseerde daarom af te zien van de hernieuwde tachograafverplichting en de huidige vrijstelling structureel te verankeren in de wet- en regelgeving. Eind 2024 werd duidelijk dat het ministerie deze aanbeveling overneemt.²⁵ Het voorstel, waarbij de vrijstelling voor de tachograafverplichting alsnog wordt verankerd is opnieuw aan ATR voorgelegd. Daarover heeft ATR een positieve aanvullende zienswijze uitgebracht.

Wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving ten behoeve van het verder aanscherpen van de grenswaarde van de milieuprestatie voor woonfuncties en kantoorfuncties en het regelen van grenswaarden van de milieuprestatie voor een aantal andere gebruiksfuncties²⁶

In februari 2024 bracht ATR advies uit over een wijziging van het *Besluit bouwwerken leefomgeving* (Bbl). De wijziging betrof het verder aanscherpen van de

grenswaarde van de milieuprestatie voor woonfuncties en kantoorfuncties en het regelen van grenswaarden van de milieuprestatie voor een aantal andere gebruiksfuncties. Eén van de adviespunten van ATR betrof de regeldrukanalyse van de aanpassingskosten voor lopende (woningbouw)projecten als gevolg van het voorstel. Deze regeldrukkosten waren niet in beeld gebracht. Naar aanleiding van het ATR-advies heeft het ministerie van BZK extern onderzoek laten doen naar deze aanpassingskosten.²⁷ Uit dit onderzoek naar aanleiding van het ATR-advies volgt dat aanpassingen optreden bij in totaal 50.000 tot 60.000 woningen en dat het gaat om regeldrukkosten die uitkomen tussen de 75 miljoen en 120 miljoen. Het ATR-adviespunt betrof dus een substantiële tekortkoming in de regeldrukanalyse bij dit dossier. Deze tekortkoming is naar aanleiding van het ATR-advies gerepareerd. Het dossier en de opvolging van het ATR-advies maken duidelijk dat het bij tekortschietende regeldrukanalyses kan gaan om omvangrijke regeldrukkosten. De verbeterde regeldrukanalyse draagt bij aan onderbouwde besluitvorming over het voorstel, omdat de gevolgen beter in beeld worden gebracht.

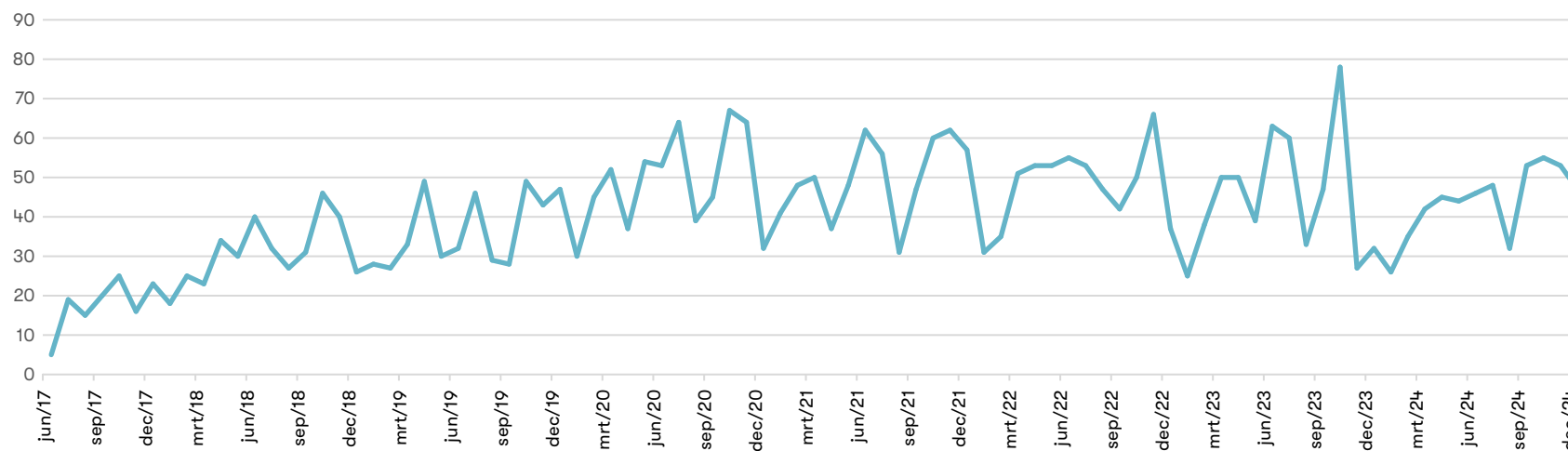
Bijlage 1 – Feiten en cijfers over advisering voorgenomen wet- en regelgeving, 2017-2024

Deze bijlage geeft een overzicht wat ATR sinds het begin in 2017 tot en met eind vorig jaar heeft gedaan. De bijlage sluit aan bij het hoofdstuk over voorgenomen wet- en regelgeving.

1. Ontvangen adviesaanvragen

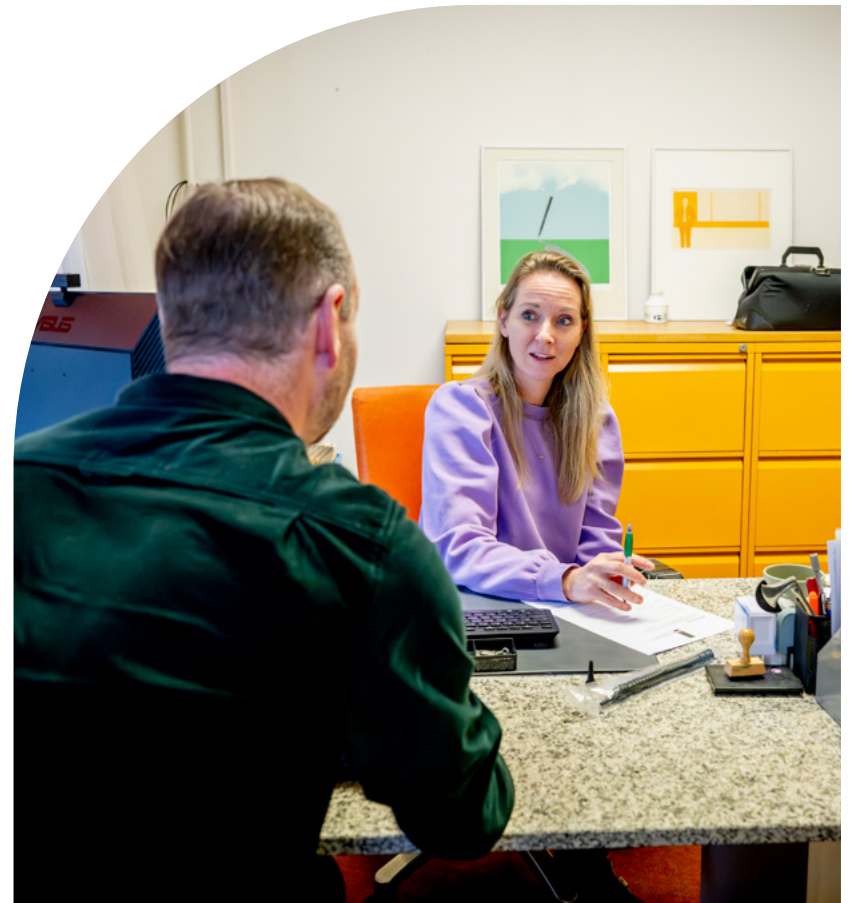
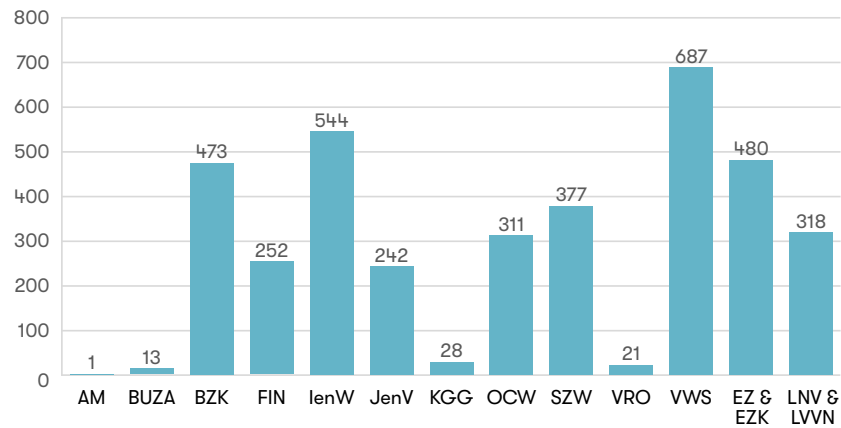
ATR heeft in de periode 1 juni 2017 tot en met 31 december 2024 3.747 adviesaanvragen ontvangen. Figuur 1.1 schetst de ontwikkeling van het aantal adviesaanvragen dat ATR heeft ontvangen. Het aantal adviesaanvragen per maand fluctueert per jaar en per periode in het jaar.

Figuur 1.1 – Ontvangen adviesaanvragen per maand, 2017-2024

Figuur 1.2 geeft een overzicht van het aantal adviesaanvragen per ministerie. In de figuur valt op dat door de vorming van de nieuwe ministeries de cijfers in de tijd niet meer optellen. Dit is inherent aan de keuze van het kabinet om nieuwe departementen op te richten. Wel is duidelijk dat VWS de meeste adviesaanvragen heeft ingediend. Dit komt mede doordat tijdens de pandemie wet- en regelgeving ten aanzien van Covid veelvuldig is ontwikkeld en voorgelegd.

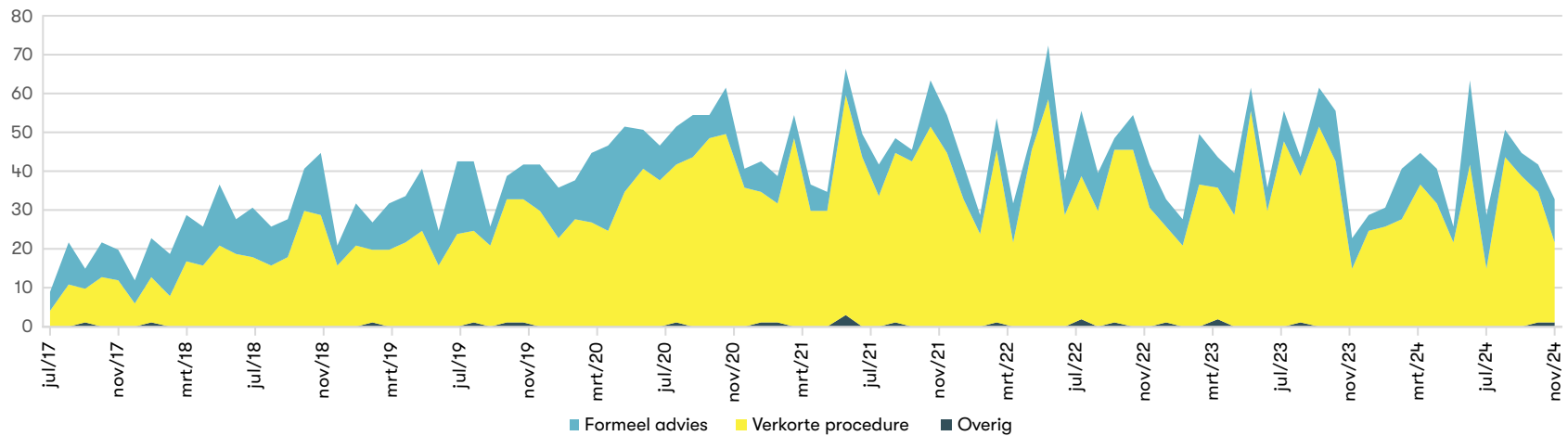
Figuur 1.2 – Ontvangen adviesaanvragen per ministerie, 2017-2024

2. Formele advisering en ambtelijke advisering

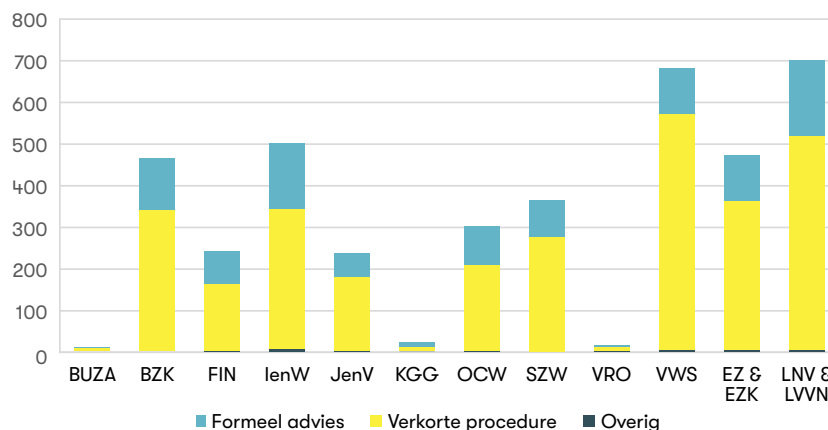
Figuur 2.1 geeft inzicht in de afgeronde adviesaanvragen door de tijd heen. In totaal gaat het om 3605 dossiers gedurende de periode 2017-2024. Zo'n 24% is afgerond met een formeel advies, 76% is behandeld met de verkorte procedure. Minder dan één procent is afgedaan op een andere manier. Dat kan zijn met een brief of een tussenvorm waarbij het college opmerkingen of aandachtspunten meegeeft zonder een formeel advies op te stellen. Ook is het mogelijk dat een dossier werd ingetrokken.

Figuur 2.1 – Wijze van afronding ATR-toetsing, 2017-2024

Figuur 2.2 maakt duidelijk of er verschillen zijn tussen de departementen qua afhandeling van adviesaanvragen. In de figuur valt op dat het ministerie van BUZA twee keer een brief heeft gekregen. Het college heeft op verzoek van het ministerie tweemaal in de voorfase geadviseerd.

Figuur 2.2 – Wijze van afronding ATR-toetsing, 2017-2024

3. Kwaliteit van adviesvragen: adviezen en dictum

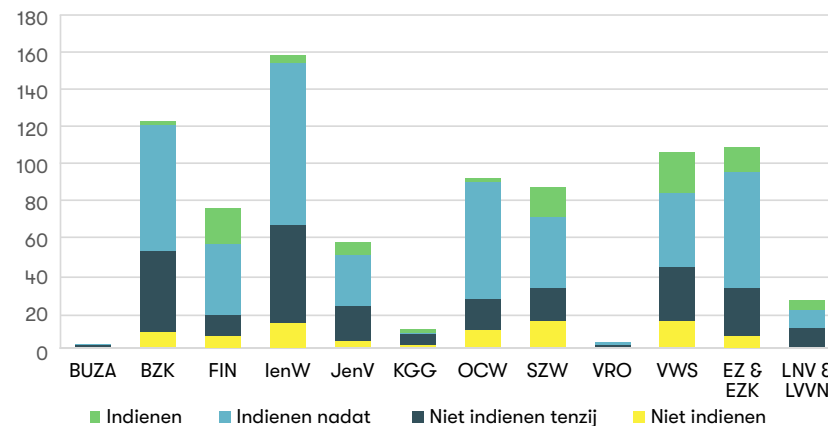
Een formeel advies sluit af met een dictum. Het dictum geeft een beeld van de kwaliteit (of het gebrek daaraan) van het voorstel. Het dictum geeft primair aan of alle beslisinformatie aanwezig is in het voorstel (of niet). Tabel 3.1 geeft een overzicht van de verschillende dicta door de jaren heen.

Tabel 3.1 – Aandeel adviezen ministeries naar dictum (als % van het totaal per jaar)

Soort advies	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Indienen	20%	17%	16%	8%	5%	7%	8%	6%
Indienen nadat	59%	61%	51%	67%	42%	50%	33%	49%
Niet indienen tenzij	16%	21%	26%	18%	40%	27%	45%	33%
Niet indienen	5%	2%	6%	6%	13%	17%	15%	12%

De verdeling van het aantal positieve en negatieve staat in figuur 3.1. Tussen de ministeries zijn verschillen zichtbaar.

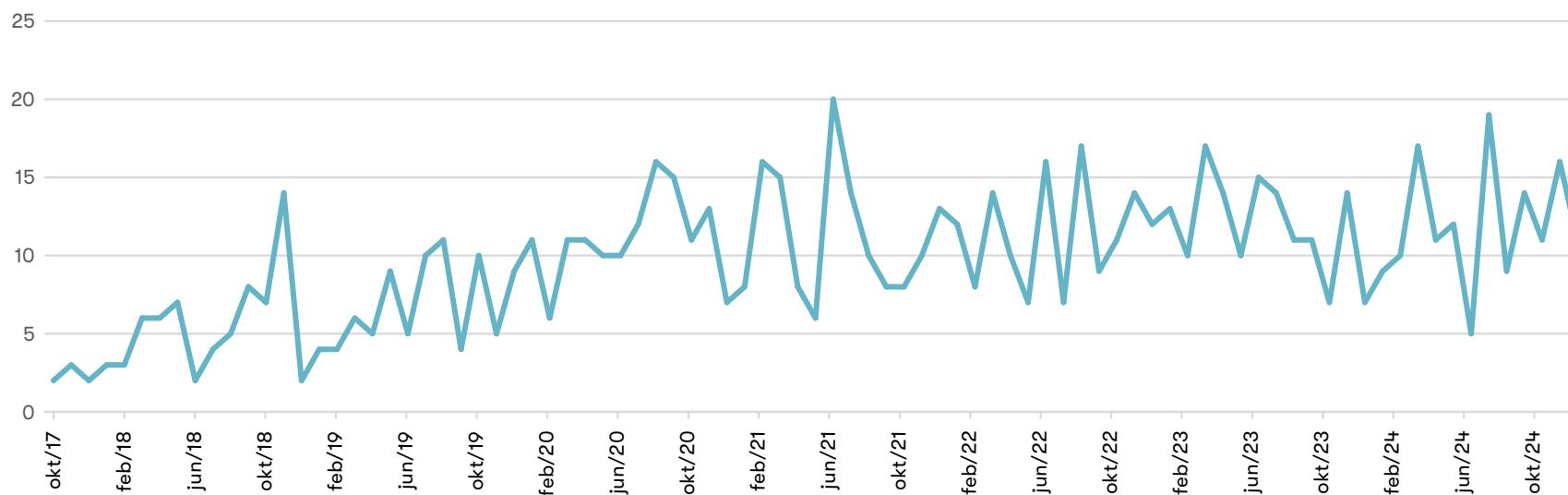
Figuur 3.1 – Verdeling dicta per ministerie, 2017 -2024

4. Betrokkenheid in pre-consultaties

Ministeries kunnen in de pre-consultatiefase contact opnemen met ATR. In deze fase bieden we op ambtelijk niveau hulp. We denken mee over mogelijke minder belastende alternatieven en de regeldrukanalyse. ATR kreeg in 2024 144 verzoeken om mee te denken in de vroege fase van het beleidsproces.

Figuur 4.1 – Aantal verzoeken in de pre-consultatie, 2017-2024

5. Doorlooptijd advisering

ATR heeft conform het mandaat vier weken om een advies uit te brengen. Hiervan kan worden afgeweken als de (internet)consultatie langer duurt of de adviesaanvraag dusdanig complex is dat we meer tijd nodig hebben. Over de gehele periode (2017-2024) is de gemiddelde doorlooptijd zo'n 15 dagen. Het percentage van het aantal keren dat we binnen de termijn hebben geadviseerd is meer dan 95%, de gestelde norm.

Bijlage 2 – Toetsingskader

Het college vindt het belangrijk dat van tevoren transparant is op welke wijze het zijn taakopdracht uitvoert. ATR hanteert een toetsingskader dat uit vier vragen bestaat.

1. Nut en noodzaak: is er een taak voor de overheid en is regelgeving het aangewezen instrument?
ATR kijkt bij de toetsing naar de onderbouwing van het beleidsdoel van het voorstel en of inzichtelijk is gemaakt waarom wet- en regelgeving het meest geëigende instrument is.
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
De toelichting bij een voorstel moet een analyse bevatten van eventueel minder belastende alternatieven. Mocht niet worden gekozen voor het minst belastende alternatief, dan adviseert ATR dit met goede redenen te omkleden.
3. Is de uitvoeringswijze werkbaar voor hen die de wet- en regelgeving moeten naleven?
Bij de werkbaarheid gaat het om de mate waarin en de wijze waarop bij het opstellen van de ontwerpregelgeving rekening is gehouden met hoe deze past bij de praktijk van de doelgroepen en hoe die doelgroepen de regelgeving ‘op de werkvloer’ ervaren.
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?
Het kwalitatief en kwantitatief goed in beeld brengen van de regeldruk gebeurt aan de hand van de Rijksbrede systematiek. Dit moet duidelijk maken of alle handelingen die nodig zijn om de wettelijke verplichtingen na te leven, wel goed in beeld zijn.

Bijlage 3 – Advies en dictum

Dictum	Advies	Criteria
1	<i>Indienen</i> (geen aanpassing nodig)	Criteria (aan alle criteria moet zijn voldaan): <ul style="list-style-type: none"> • Het voorstel bevat regeldruk. • Regelgeving is het meest geëigende instrument. • Er is onderzoek gedaan naar het minst belastende alternatief, zowel qua beleid, uitvoering als toezicht. • Er is voor het minst belastende alternatief gekozen óf de keuze voor een ander werkbaar alternatief is afdoende toegelicht. • De gevolgen zijn kwantitatief en kwalitatief goed in beeld gebracht.
2	<i>Indienen, nadat ...</i> (wetsvoorstel en/of onderbouwing moeten licht worden aangepast)	Criteria om af te wijken van dictum 1 (één volstaat): <ul style="list-style-type: none"> • De gevolgen zijn kwantitatief en kwalitatief niet helemaal goed in beeld gebracht. • Er zijn één of meer kleinere tekortkomingen die moeten worden gerepareerd ten behoeve van de werkbaarheid.
3	<i>Niet indienen, tenzij ...</i> (wetsvoorstel en/of onderbouwing moeten op onderdelen aanzienlijk worden verbeterd)	Criteria om af te wijken van dictum 2 (één volstaat): <ul style="list-style-type: none"> • Er is wél onderzoek gedaan naar werkbare, minder belastende alternatieven in beleid, uitvoering en toezicht, maar er is niet gekozen voor het minst belastende alternatief, zonder dat dat afdoende is toegelicht. • De gevolgen zijn kwantitatief en kwalitatief niet goed in beeld gebracht: de berekeningen vertonen substantiële tekortkomingen, in de zin dat belangrijke doelgroepen of groepen van handelingen niet zijn meegenomen. • Er zijn belangrijke aandachtspunten voor de werkbaarheid.
4	<i>Niet indienen</i> (wetsvoorstel en/of onderbouwing kennen ernstige fundamentele tekortkomingen die niet naar verwachting niet kunnen worden weggenomen)	Criteria om af te wijken van dictum 3 (één volstaat): <ul style="list-style-type: none"> • Er is geen structureel probleem geïdentificeerd. • Regelgeving is niet het meest geëigende instrument. • Er is geen onderzoek gedaan naar werkbare, minder belastende alternatieven in beleid, uitvoering en toezicht, waardoor er grote vraagtekens zijn t.a.v. de werkbaarheid. • De gevolgen zijn kwantitatief en kwalitatief niet of nauwelijks (op handelingsniveau) in beeld gebracht.

Bijlage 4 – Adviezen met dictum 4

ATR heeft in 2024 13 adviezen met dictum 4 uitgebracht. Onderstaand staat per advies een korte samenvatting.

VWS

Wet afschaffing abonnementstarief Wmo 2015²⁸

Het wetsvoorstel schaft het vaste abonnementstarief in de Wmo af en vervangt dit door een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage. Daardoor wordt de Wmo complexer en minder toegankelijk voor zorgvragers. Een deel van de zorgvragers zal de ondersteuning niet meer zelfstandig kunnen regelen. Het doel van de wet is ook onvoldoende duidelijk en er zijn simpelere en minder belastende alternatieven voorhanden. Ook ontbreekt een praktijktoets om het effect van de wijziging in de praktijk te onderzoeken. De lessen uit de toeslagenaffaire zijn onvoldoende meegenomen in het ontwerp van dit voorstel.

BZK

Wijziging van de Omgevingsregeling in verband met nieuwe versies van de NTA 8800, de BRL 9500-U, BRL 9500-W en de BRL 9501²⁹

Gebouwen moeten voldoen aan normen op het gebied van energieprestaties. Deze zijn vastgelegd in de zogeheten Nederlands Technische Afspraak 8800 (NTA8800). Dit voorstel actualiseert de NTA8800. De actualisatie regelt daarnaast dat 1000 extra controles bij energieadviseurs gaan plaatsvinden en dat de interne audit van bedrijven in deze sector wordt verzwaaard. Uit het voorstel wordt niet duidelijk wat de aard, omvang en ernst is van de problemen waarvoor deze extra controles een oplossing moeten bieden. Ook is niet duidelijk of de voorgestelde aanscherpingen deze problemen oplossen. Verder zijn de regeldrukeffecten niet volledig in beeld gebracht en valt op dat niet alle documenten kosteloos beschikbaar zijn. Dit komt de kenbaarheid en werkbaarheid van het voorstel niet ten goede.

SZW

Wijziging van het Besluit allocatie arbeidskrachten door intermediairs in verband met de invoering van een toelatingsplicht voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten³⁰

Hoewel de meeste uitzendbureaus zich aan de regels houden, zijn er misstanden, zoals onderbetaling en slechte arbeidsomstandigheden. Het kabinet stelt een nieuw toelatingsstelsel voor waarin bureaus alleen mogen opereren met ministeriële goedkeuring, waarvoor strikte voorwaarden gelden zoals een VOG, een waarborgsom en jaarlijkse controle door private inspectie-instellingen. Echter, de effectiviteit van deze maatregelen wordt betwijfeld, aangezien de aanpak vooral administratief is en malafide bureaus zich vaak niet door papierwerk laten afschrikken. Handhaving wordt als een minder belastend en effectiever alternatief gezien, zeker gezien de extra regeldruk van € 143 miljoen. Bovendien ontbreekt een analyse van de werkbaarheid, wat vooral voor kleinere bureaus problematisch kan zijn.

OCW

Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden voor scholen 2024 & Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden voor prioriteitsscholen 2024³¹

Het ministerie wil met een tijdelijke subsidieregeling scholen ondersteunen bij het verbeteren van basisvaardigheden zoals taal en rekenen, omdat te veel leerlingen het onderwijs verlaten met onvoldoende beheersing hiervan. Het college heeft vragen bij de keuze voor het instrument. Een tijdelijke subsidieregeling is niet geschikt voor het oplossen van een structureel probleem. Het college heeft verder nog opmerkingen bij de vormgeving van de subsidies. Een verduidelijking van de selectiecriteria voor subsidieaanvragen is noodzakelijk om het aantal onnodige aanvragen en afwijzingen te verminderen. Verder wordt geadviseerd de verplichting voor instemming van de medezeggenschapsraad te schrappen, omdat deze bevoegdheden al wettelijk zijn vastgelegd. Tot slot moet de regeldrukparagraaf worden aangevuld om alle kosten volledig te kwantificeren.

SZW

Wijziging van het Besluit kwaliteit gastouderbureaus, gastouders en voorzieningen voor gastouderopvang in verband met het verhogen van de kwaliteit van de gastouderopvang en tot wijziging van het Besluit landelijk register kinderopvang, register buitenlandse kinderopvang en personenregister kinderopvang in verband met het afscherpen van het woonadres van vraagouders in het landelijk register kinderopvang³²

Het kabinetsvoorstel om de kwaliteitseisen voor gastouderopvang aan te scherpen omvat voornamelijk administratieve maatregelen, zoals verplichte pedagogische werkplannen en minimaal drie uur begeleiding door beleidsmedewerkers. De noodzaak en effectiviteit hiervan worden onvoldoende onderbouwd. Hoewel 21% van de gastouders opvang van lage pedagogische kwaliteit biedt, is al een positieve trend van kwaliteitsverbetering en professionalisering zichtbaar, waardoor wettelijke maatregelen mogelijk nog niet nodig zijn. Het voorstel mist concrete doelen en meetbare normen, terwijl het leidt tot verhoogde regeldrukkosten van € 11,7 miljoen per jaar en € 4,5 miljoen eenmalig. ATR adviseert nader onderzoek en een maatschappelijke discussie over hoe gastouders beter kunnen worden gestimuleerd en ondersteund.

SZW

Wijziging van de Regeling Waadi in verband met de invoering van een toelatingsplicht voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten³³

Het ministerie wil misstanden in de uitzendsector aanpakken via een toelatingssysteem waarin uitzendbureaus een normenkader moeten naleven en de naleving daarvan jaarlijks moeten laten inspecteren door private instellingen. Veel van de eisen uit het normenkader, zoals tijdige loonbetaling en belastingafdracht, zijn echter al wettelijk vastgelegd, wat leidt tot dubbel werk en onnodige regeldruk. Het voorstel mist een duidelijke onderbouwing van nut, noodzaak en werkbaarheid van het normenkader, vooral voor kleinere uitzendbureaus zonder ervaring hiermee, en voor inspectie-instellingen die mogelijk onvoldoende gekwalificeerd personeel hebben.

BZK

Besluit anoniem melden vermoedens van misstanden³⁴

Het voorstel om organisaties te verplichten een mogelijkheid te bieden voor het anoniem melden van misstanden mist een inhoudelijke onderbouwing van nut en noodzaak en biedt geen inzicht in de behoefte hieraan. Er is bovendien geen Europeesrechtelijke plicht en een minder belastend alternatief via vertrouwenspersonen is niet overwogen. Praktische bezwaren zoals de beperkingen van hoor- en wederhoor en twijfel over betrouwbaarheid van anonieme meldingen blijven onopgelost, terwijl ook de werkbaarheid en regeldrukkosten niet zijn toegelicht. ATR adviseert de regeldrukkosten inzichtelijk te maken en alternatieven te onderzoeken.

IenW

Wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de invoering van een jaarverplichting circulaire polymeren, circulaire polymeereenheden en register circulaire polymeereenheden³⁵

Het wetsvoorstel voor een nationale circulaire plastic norm beoogt het verduurzamen van de plasticindustrie door een minimumaandeel biogebaseerde polymeren of recycelaat op te leggen in het verwerkingsproces. De effectiviteit van de norm is echter onvoldoende onderbouwd vanwege onzekerheid over weglekeffecten, waarbij productie mogelijk wordt verplaatst naar het buitenland. Het risico van een ongelijk speelveld en hoge kosten voor het Nederlandse bedrijfsleven maakt een Europese norm waarschijnlijk geschikter. ATR adviseert de keuze voor een nationale norm beter te onderbouwen, de samenhang met EU-wetgeving duidelijk te maken en stappen te nemen om onnodige regeldruk te voorkomen.

VWS

Wijziging van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG, Regeling Jeugdwet en Uitvoeringsregeling Wtza in verband met de introductie van vrijstellingen voor micro zorgaanbieders, versimpeling van de openbare vragenlijst van de jaarverantwoording en het vervallen van de grens van tien zorgverleners in het kader van de toelatingsvergunning³⁶

Het kabinet wil de openbare jaarverantwoordingsplicht voor zorgaanbieders verlichten door kleinere zorgaanbieders een beperktere verantwoordingsplicht te geven zodat de regeldruk vermindert. ATR wijst erop dat de meerwaarde van de jaarverantwoordingsplicht niet duidelijk is, vooral nu ook een vergunningplicht voor alle zorgaanbieders wordt ingevoerd, die deze verplichting weer overbodig maakt. Het stapelen van verplichtingen leidt tot onnodige regeldruk; ATR pleit voor afschaffing van de jaarverantwoordingsplicht voor alle zorgaanbieders. Bovendien is de toelichting misleidend: de regeldruk neemt voor kleine zorgaanbieders niet af, maar wordt slechts beperkt in toename omdat de verplichting voor deze aanbieders nog niet van kracht was.

FIN

Wet toezichtondersteunende rapportage AFM³⁷

De minister van Financiën werkt aan een rapportageverplichting waarmee financiële ondernemingen data moeten aanleveren aan de AFM, omdat de toezichthouder onvoldoende data zou ontvangen om haar taak goed te vervullen. ATR merkt op dat de noodzaak hiervoor onvoldoende is onderbouwd, omdat de AFM al algemene bevoegdheden heeft om inlichtingen te vorderen. Het college adviseert alternatieven te verkennen, zoals beleidsmaatregelen om risicovolle producten te voorkomen. Dat zou de noodzaak van extra rapportage verminderen en kosten voor de sector beperken.

OCW

Subsidieregeling tegemoetkoming reiskosten entreeleerlingen praktijkonderwijs³⁸

De subsidie voor het vergoeden van reiskosten van praktijkschoolleerlingen is bedoeld om het verschil met mbo-studenten te compenseren. De subsidie kan echter anders worden besteed waardoor de doelstelling wordt ondermijnd. Bovendien is het niet duidelijk hoe het bedrag zich verhoudt tot de werkelijke reiskosten. ATR stelt voor om de subsidie direct aan leerlingen te verstrekken. Het is nu onduidelijk hoe scholen de kosten zullen vergoeden en waarom de minst belastende methode niet is voorgeschreven. De regeldrukkosten zijn niet volledig in kaart gebracht. De te zware administratieve lasten kan de effectiviteit van de regeling aantasten.

KGG

Wijziging van enkele wetten ter uitvoering van de beëindiging van de salderingsregeling voor elektriciteit³⁹

Het wetsvoorstel tot beëindiging van de salderingsregeling voor huishoudens die zelf opgewekte elektriciteit terugleveren aan energieleveranciers mist een duidelijke probleemanalyse en specificeert niet wat er opgelost wordt met de afschaffing van deze regeling. Dit maakt het moeilijk om te beoordelen of het voorstel wenselijk is en of er minder belastende alternatieven zijn. Bovendien is de betrokkenheid van belanghebbenden beperkt, aangezien de werkbaarheid enkel is getoetst bij energieleveranciers. Een internetconsultatie is niet gehouden.

VWS

Besluit verbetering beschikbaarheid jeugdzorg⁴⁰

Het kabinet neemt maatregelen om de beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp te verbeteren, waarbij een verplichte regionale inkoop en intern toezicht worden ingevoerd, evenals een openbare jaarverantwoording door jeugdhulpaanbieders. Echter de maatregelen die gericht zijn op het verminderen van regeldruk, lijken de administratieve lasten en nalevingskosten voor jeugdhulpaanbieders juist te verhogen, wat in strijd is met het Hoofdlijnenakkoord. ATR uit twijfels over het nut en de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen, en de werkbaarheid van de eis van een onafhankelijk toezichthouder wordt ook niet voldoende onderbouwd, aangezien het aantal beschikbare toezichthouders beperkt is.

Bijlage 5 – Samenstelling college en secretariaat

Het Adviescollege toetsing regeldruk bestaat uit Marijke van Hees (voorzitter), Eric Janse de Jonge en Hayke Veldman. Het college wordt ondersteund door secretaris Rudy van Zijp. Het ondersteunende bureau bestond in 2024 uit de volgende medewerkers:

Ahmed Moaty
Amina Heddar
Arvid van der Waart
Birgul Samburkan
Hafida Chouaibi
Henk Griffioen
Isabelle de Bruïne
Jan Essink
Joram Hobo
Jos Tonk

Kim Schuurman
Lies Spence
Marcel Kieviet
Marianne Ringma
Marlies Blesgraaf
Peter Sevat
Raffi van den Berg
Ruben Spelier
Sjors Hegger

Eindnoten

- 1 Zie voor een samenvatting van het wetsvoorstel na behandeling in de Tweede kamer: [ATR: hoe werkt dit adviesorgaan? – Montesquieu Instituut](#).
- 2 Het aantal afgeronde adviesaanvragen is kleiner dan het aantal ontvangen adviesaanvragen. Dit komt doordat in de voorfase al contact met ATR plaatsvindt en de afronding op een later moment zal plaatsvinden. Verder wordt het verschil verklaard doordat ministeries ingediende voorstellen terugtrekken.
- 3 Bijlage 4 bevat een korte samenvatting per advies met dictum 4.
- 4 De percentages uit de tabel tellen door afrondingsverschillen niet noodzakelijkerwijs op tot 100%.
- 5 Zie [Wetsvoorstel beëindiging salderingsregeling mist toelichting](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 6 Zie [Misstanden uitzendsector vragen om handhaving](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 7 Zie [Minder regeldruk door wijziging financiering Handelsregister](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 8 Zie [Versimpeling aftrekposten zorgkosten leidt tot minder regeldruk](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 9 Zie [Behoeft klokkenluidersregeling rechtspraak onduidelijk](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 10 Zie [Uitvoering motie-Flach c.s. over het Adviescollege toetsing regeldruk vragen een verkenning uit te voeren naar EU-regelgeving die mogelijk veel regeldruk met zich meebrengt voor het Nederlandse mkb \(Kamerstuk 32637, nr. 609\)](#) | Tweede Kamer der Staten-Generaal.
- 11 Zie [Wet invoering rouwverlof mist concrete en toetsbare norm](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 12 Zie [Uitwerking Europese IMVO-eisen voor grote bedrijven](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 13 Zie [Evaluatie ATR 2017-2020](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 14 Zie [Opvolging ATR-adviezen 2017 – 2020](#) | Rapport | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 15 Zie [Regeling erkenning opleidingsinstellingen en assessments vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 16 Zie [Staatscourant 2023, 5346](#) | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen.
- 17 Zie [Wijziging van de Regeling zorgverzekering \(Rzv\) in verband met de modernisering van het geneesmiddelenvergoedingssysteem \(GVS\)](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 18 Zie [Kamerstuk 29477, nr. 786](#) | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen.
- 19 Zie [Kamerbrief over Afstel GVS-modernisering](#) | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl.
- 20 Zie [Effect afgifteplicht afgedankte elektronica onduidelijk](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 21 Zie [Overheid.nl | Consultatie Afgifteplicht afgedankte electronica \(AEEA\), berichten](#).
- 22 Zie [Effectiviteit pyro-pass onduidelijk](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 23 Zie [stort-2024-22054.pdf](#).
- 24 Zie [Minder regeldruk mogelijk bij voortzetting van de vrijstelling voor het verplichte rijbewijs C](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 25 Zie [Ontwerp Besluit van tot wijziging van het Reglement rijbewijzen en het Arbeidstijdenbesluit vervoer](#) | Besluit | Rijksoverheid.nl.
- 26 Zie [Aandacht nodig voor doorgang lopende projecten bij aangescherpte milieueis gebouwen](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 27 Zie [Aanvullend onderzoek effecten aanscherping MPG-eis](#) | Rapport | Rijksoverheid.nl.
- 28 Zie [Belang zorgvrager uit beeld bij aanpassing eigen bijdrage Wmo](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
- 29 Zie [Extra controles energieprestatieadviseurs niet onderbouwd](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.

-
- 30 Zie [Misstanden uitzendsector vragen om handhaving](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 31 Zie [Subsidieregeling beheersing basisvaardigheden kan simpeler](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 32 Zie [Kwaliteit gastouderopvang niet direct geholpen met papieren eisen](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 33 Zie [Bestrijding misstanden uitzendsector leidt tot onnodig dubbel toezicht](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 34 Zie [Onderbouwing besluit anoniem klokkenluiden schiet tekort](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 35 Zie [Voorstel nationale circulaire plastic norm vraagt meer onderbouwing](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 36 Zie [Noodzaak openbare jaarverantwoording zorg blijft onduidelijk](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 37 Zie [Nut en noodzaak AFM-rapportageverplichting financiële sector onduidelijk](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 38 Zie [Regeling reiskosten leerlingen praktijkonderwijs schiet tekort](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 39 Zie [Wetsvoorstel beëindiging salderingsregeling mist toelichting](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.
 - 40 Zie [Herziening jeugdzorg leidt niet tot minder regeldruk](#) | Nieuwsbericht | Adviescollege toetsing regeldruk.

Adviescollege —
toetsing regeldruk

Colofon

Tekst en redactie
ATR, Den Haag

Fotografie
Robin Utrecht

Concept en realisatie
Today, Utrecht

ATR
Rijnstraat 50 (Hoftoren), 2515 XP
Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

(070) 310 86 66
info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl

© 2025 ATR, Den Haag

